KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 21. december 1977

om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85

(IV/29.236 — SOPELEM/Vickers)

(Den engelske og den franske tekst er de eneste autentiske)

(78/251/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab, særlig artikel 85,

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962 [1] særlig artikel 4, 6 og 8,

under henvisning til den af »Société d'optique, précision, électronique et mécanique SA«, Paris, (Sopelem), den 26. februar 1976 i henhold til artikel 4 i forordning nr. 17 foretagne anmeldelse af tre kontrakter (herefter benævnt »aftalen«) indgået den 17. april 1975 mellem SOPELEM, Vickers Ltd. (Vickers), London, og Microscopes Nachet SA (Nachet), Paris.

under henvisning til offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* nr. C 248 af 15. oktober 1977 af anmeldelsens indhold i hovedtræk i henhold til artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 17,

under henvisning til den af Det rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål den 24. november 1977 i henhold til artikel 10 i forordning nr. 17 afgivne udtalelse, og

ud fra følgende betragtninger:

I. De faktiske omstændigheder

1. Aftalen vedrører mikroskoper, stereomikroskoper og mikrodensitometre fremstillet af SOPELEM og Vickers samt enhver form for reservedele og tilbehør til disse instrumenter.

2. I tilknytning til den anmeldte aftale har Vickers erhvervet 49 % af aktiekapitalen i Nachet, som indtil dette tidspunkt var et helejet datterselskab af SOPELEM, hvis produkter det markedsførte. Nachet er således blevet SOPELEMs og Vickers' fælles datterselskab.

3. Den ordning, der er oprettet af SOPELEM og Vikkers, tager sigte på gradvist at skabe grundlag for et stadigt mere omfattende teknisk samarbejde mellem de to selskaber vedrørende mikroskoper samt med henblik på fremtiden at skabe et fælles distributionsorgan, Nachet; denne del af ordningen er dog endnu ikke fuldt ud trådt i kraft.

4. Hovedindholdet af aftalen i dens nuværende udformning er følgende:

A. *Teknisk samarbejde, fabrikation*

a) Parterne skal samarbejde og koordinere deres virksomhed ved hjælp af regelmæssige kontakter mellem deres forsknings- og udviklingsafdelinger og ved hjælp af en omfattende udveksling af ekspertise og know-how vedrørende mikroskoper.

b) Hver af parterne fortsætter sideløbende deres egne forsknings- og udviklingsaktiviteter samt deres fabrikation inden for dette område.

c) Der er ikke for tiden truffet bestemmelse om fælles produktion i det fælles datterselskab Nachet.

d) Parterne har dog etableret et teknisk samarbejde på dette område med henblik på en standardisering af produkterne, således at enkeltdele fremstillet af SOPELEM kan anvendes i Vickers instrumenter og omvendt.

e) Desuden har de truffet aftale om en specialisering af den produktion, der foregår i parternes fabrikker, for at undgå irrationel dobbeltproduktion. SOPELEM kan således påtage sig at levere visse enkeltdele til Vickers til dette selskabs mikroskoper og omvendt. Denne specialisering vil finde sted under hensyntagen til hver af parternes særlige viden og ekspertise med hensyn til fremstilling af bestemte enkeltdele. I begyndelsen vil de koncentrere sig om den produktion, som de udførte før aftalen, og det er først efter nogen tid, at de nøjagtige retningslinjer for fremtidig specialisering vil blive fastlagt.

B. *Markedsføring*

a) Nachet har fået overdraget eneforhandlingen af alle SOPELEM-mikroskoper og visse Vickers-mikroskoper (M 17 og mikrodensitometrene M 85 og M 86) i fællesmarkedet med undtagelse af Irland og Det forenede Kongerige.

---

[1] EFT nr. 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.

b) Vickers har fået overdraget eneforhandlingen af visse SOPELEM-mikroskoper (NS 800, NS 400 med alt tilbehør samt stereomikroskoperne NS 50) i Irland og Det forenede Kongerige og varetager fortsat eneforhandlingen af selskabets egne mikroskoper i disse lande.

c) Nachet har fået overdraget eneforhandlingen af SOPELEM- og Vickers-mikroskoper med tilbehør i en række andre europæiske lande (Schweiz og Spanien) og i visse, hovedsageligt fransktalende lande i Afrika.

d) Vickers har ligeledes fået overdraget eneforhandlingen af SOPELEM-mikroskoper i hele verden med undtagelse af de lande, der som nævnt under c) hører til Nachets område. I USA og Sydafrika varetages forhandlingen af Vickers lokale datterselskaber.

e) Forholdet mellem leverandøren og forhandleren er ifølge aftalen et købs- og salgsforhold; forhandleren skal af leverandøren købe alle de produkter, der er behov for, til salg på sit område; forhandleren fastsætter selv sine salgspriser og påtager sig enhver form for eftersalgsservice for de produkter, han har solgt inden for sit område.

f) Forhandleren har ikke ret til at beskæftige sig med produkter, som skal eller kan konkurrere med de af leverandørens produkter, som er omfattet af aftalen.

g) Det står SOPELEM og Vickers frit for at effektuere ordrer, som uopfordret fremkommer fra enhver del af fællesmarkedet, hvor Vickers eller Nachet har fået overdraget eneforhandlingen, men selskaberne må ikke lagerføre eller reklamere for produkterne i disse lande.

   Forhandleren må ikke direkte eller gennem mellemmænd søge at opnå ordrer på produkterne uden for forhandlerområdet. Han må ikke oprette filialer eller føre salgslagre uden for sit område med henblik på ekspeditionen af produkterne.

h) Aftalen trådte i kraft den 17. april 1975. Den gælder for en periode på tre år og forbliver derefter i kraft, indtil den opsiges med seks måneders varsel.

5. De øvrige hovedpunkter, som fremgår af undersøgelsen, er følgende:

A. *Produkterne og det tekniske samarbejde*

a) De af aftalen omfattede produkter spænder fra mere enkelt udførte over en mellemkategori til højt udviklede mikroskoper. Instrumenterne dækker flere forskellige sektorer (f.eks. metallurgi, biologi og flere andre). De sælges til industrivirksomheder, universiteter, forskningsinstitutter, laboratorier og hospitaler til priser, der ligger mellem 2 000 og 60 000 ffr. Det er imidlertid muligt at fremstille instrumenter, som er væsentlig dyrere afhængigt af det ekstraudstyr og tilbehør, der anbringes på dem. Det bør dog bemærkes, at selv parternes mere enkelt udførte mikroskoper teknisk set ligger over rene »legetøjsapparater«, som ingen af parterne fremstiller. De mere enkelt udførte modeller, de såkaldte »studenterinstrumenter« anvendes på universiteter og i laboratorier til almindeligt forskningsarbejde. Instrumenterne i mellemskategorien og de højt udviklede mikroskoper anvendes til mere krævende og avanceret teknologisk og medicinsk forskning og praksis.

b) SOPELEM og Vickers producerer et stort udvalg af mikroskoper, dog er SOPELEM for øjeblikket den eneste af dem, der fremstiller stereomikroskoper.

c) De mere enkelt udførte mikroskoper er kvantitativt det største område både for SOPELEM og Vickers. Inden for denne kategori fremstiller SOPELEM NS 200- og Vickers M 15-mikroskopet. Disse to mikroskoper har fra et forbrugersynspunkt mange lighedspunkter og kan være af interesse for de samme forbrugere.

d) Med hensyn til de mere avancerede og højere udviklede instrumenter er der kun kun få lighedspunkter og ringe overlapning mellem SOPELEM- og Vikkers-mikroskoperne. Instrumenterne i disse kategorier er i højere grad individuelt tilpasset til forbrugernes behov.

   Som følge af de individuelle forskningsresultater og erfaringer, SOPELEM og Vickers er nået frem til, er deres instrumenter i denne kategori snarere komplementære end konkurrerende, idet de tilsammen udgør et fuldstændigt udvalg af instrumenter og ikke to udvalg af identiske og konkurrerende mikroskoper.

   Der er derfor faktisk ingen mulighed for generelt at anvende enkeltdele af parternes endelige produkter i den anden parts produkter, idet dette kun kan lade sig gøre for visse deles vedkommende. Det er et af formålene med aftalen at øge denne gensidige anvendelse i den anden parts produkter.

e) Den generelle udviklingstendens på markedet for mikroskoper går i retning af højere udviklede, individuelt tilpassede instrumenter. Det er SOPELEMs og Vickers' hensigt ved hjælp af det tekniske og udviklingsmæssige samarbejde at bevæge sig bort fra de rutineprægede mikroskoper og henimod at fremstille instrumenter af mere specialiserede og højere udviklede kategorier.

   I denne henseende har parternes samarbejde allerede givet resultater. De har lanceret et nyt mikroskop M 17, som ud fra et teknisk synspunkt hører til mellemkategorien af mikroskoper. Dette instrument er udviklet på grundlag af erfaring og designs, som er blevet udvekslet mellem parterne, og Vickers varetager fremstillingen. Forud for aftalen lå hovedvægten i Vickers' udvalg af mikroskoper på de enkelt udførte og de højt udviklede instrumenter.

B. *Markedsstilling og konkurrenter*

a) Indenfor den lange række produkter SOPELEM og Vickers fremstiller, har de her omhandlede produkter mindre betydning for begge selskaber. I 1975 var SOPELEMs salg af mikroskoperne i EF-landene omkring..... eller mindre end 3 % af SOPELEMs samlede omsætning. Omsætningen af mikroskoper i EF-landene udenfor Frankrig var omkring..... Samme år var Vickers' omsætning af mikroskoper i EF-landene på omkring..... eller lidt mere end 0,5 % af Vickers Ltd's samlede omsætning. Omsætningen i EF-landene udenfor Irland og Det forenede Kongerige var omkring ....

b) Både SOPELEM og Vickers beskæftiger sig med en lang række andre aktiviteter på det tekniske område.

SOPELEMs hovedvirksomhed ligger inden for våbensektoren, optiske instrumenter og hydraulisk udstyr, der tegner sig for ca. 75 % af selskabets samlede salg, som i 1975 var på ca. ....

Vickers driver skibsværftsvirksomhed, fremstiller luftfartsudstyr og våben samt driver virksomhed på adskillige andre teknologiske områder. I 1975 solgte Vickers Ltd for mere end ..... i alt og i 1976 for mere end ..... Vickers Instruments, den afdeling som fremstiller mikroskoperne, havde i de samme år et samlet salg på henholdsvis..... og .....

c) Der er stor konkurrence inden for fællesmarkedet på det pågældende område (se afsnit I, stk. 1), og hverken SOPELEM eller Vickers har været i stand til at erhverve betydelige markedsandele uden for Frankrig (SOPELEM), Irland og Det forenede Kongerige (Vickers). SOPELEM har en markedsandel på ca. 1,5 % af det samlede salg af disse produkter inden for fællesmarkedet, og en andel på ca. 20 % af salget i Frankrig. Vickers har en samlet markedsandel på ca. 2 % indenfor fællesmarkedet og i Irland og Det forenede Kongerige andele på henholdsvis 25 % og 16 %.

d) De mest betydningsfulde konkurrenter med hensyn til disse produkter er Zeiss, Leitz og W. Will i Forbundsrepublikken Tyskland, det schweiziske selskab Wild, som kontrollerer Leitz, og de japanske producenter Nikon, Kyowa og Olympus.

Der er ligeledes nogen konkurrence fra østeuropæiske og amerikanske producenter, men denne er ikke af samme betydning som konkurrencen fra de ovenfor nævnte producenter.

Leitz er den største og mest betydningsfulde producent af mikroskoper i hele verden med en markedsandel på omkring 35—40 % af det samlede verdenssalg af mere avancerede mikroskoper, og dette foretagende har en lignende betydning inden for fællesmarkedet.

De tre store producenter (Zeiss, Leitz og Will) har for øjeblikket en markedsandel på ca. 50 % af det samlede salg af de pågældende produkter inden for fællesmarkedet. De har stor betydning og en stærk markedsstilling på alle de tekniske udviklingstrin af disse instrumenter. På deres hjemmemarked tegner de sig for mere end 80 % af salget af mikroskoper. Også i de øvrige EF-lande har de en stærk markedsstilling. Det antages, at de i Det forenede Kongerige leverer omkring 60—70 % af alle mikroskoper i mellemkategorien og i den avancerede kategori, og i Frankrig har de nogenlunde samme salg.

De ovenfor nævnte japanske producenter antages at have en samlet markedsandel på 30—35 % af det samlede salg af de pågældende mikroskoper inden for fællesmarkedet med særlig vægt på standardkategorierne og de avancerede stereomikroskoper.

e) Forud for aftalen solgte parterne deres mikroskoper i EF-landene udenfor deres traditionelle markeder (Frankrig, Irland og Det forenede Kongerige) hovedsagelig gennem agenturer. Omkostningerne i forbindelse med markedsføring og salg af specialiserede præcisionsinstrumenter som mikroskoper (i hvert fald når de er over de enkelt udførte kategorier) er almindeligvis store, fordi det er vigtigt at have specialiserede forhandlere, som er i besiddelse af den nødvendige tekniske viden til at behandle disse instrumenter, og som også kan yde en tilfredsstillende service efter salget. Det er endvidere vigtigt at opretholde tilstrækkelige lagre af instrumenterne og at have de nødvendige indretninger til at demonstrere dem for mulige kunder.

6. Kommissionen har ikke modtaget bemærkninger fra tredjemand efter offentliggørelse af anmeldelsen i hovedtræk.

II. Anvendelse af artikel 85, stk. 1

Ifølge traktatens artikel 85, stk. 1, er alle aftaler mellem virksomheder, alle vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og alle former for samordnet praksis, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og som har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet, uforenelige med fællesmarkedet og forbudt.

1. I det tidsrum, der lå forud for oprettelsen af et fælles datterselskab og indgåelsen af forhandleraftalerne, fremstillede SOPELEM og Vickers begge en lang række af de her omhandlede produkter, hvoraf nogle var indbyrdes konkurrerende, men de fleste dog kun komplementære. Selv om parternes instrumenter kun overlapper hinanden i den mere elementære kategori, og selv om kun SOPELEM fremstiller stereomikroskoper, har begge parter en vis ekspertise og erfaring i fremstilling

af disse produkter. Når omfanget og kvaliteten af deres forsknings- og udviklingsarbejde på dette område ligeledes tages i betragtning, ville de have været i stand til, som en del af deres respektive virksomhed, at have udvidet deres udbud af produkter og således være blevet direkte konkurrenter på fremstilling af mikroskoper til lignende formål.

Bortset fra at de for de elementære mikroskopers vedkommende faktisk er konkurrenter, kan de også, i hvert fald i et vist omfang, antages at være potentielle konkurrenter vedrørende andre kategorier af mikroskoper, og aftalen kan derfor betragtes som indgået mellem konkurrerende producenter.

2. Aftalen har til formål og til følge at begrænse konkurrencen indenfor fællesmarkedet.

a) det tekniske samarbejde og udvekslingen af ekspertise med hensyn til forskning og udvikling vil udelukke konkurrence mellem parterne med hensyn til forskning og udvikling;

b) standardiseringen af de forskellige enkeltdele af parternes mikroskoper og den specialiserede opdeling af deres produktion under hensyntagen til deres respektive specielle viden og erfaring vil påvirke hver af parternes mulighed for fortsat at forblive på markedet som selvstændigt udviklende og producerende enhed for disse mikroskoper eller enkeltdele; dette gælder så meget desto mere, hvis fuldstændigt nye instrumenter, som f.eks. M 17, udvikles og fremstilles i fællesskab;

c) overdragelsen af eneforhandlingen af begge moderselskabernes produkter i Irland og i Det forenede Kongerige til Vickers samt det forhold, at det fælles salgsselskab (Nachet) varetager eneforhandlingen af SOPELEM- og Vickers-mikroskoper i den øvrige del af fællesmarkedet, vil indebære en fælles salgspolitik og en konsultation mellem parterne; selv om deres produkter ikke udsættes for forskelsbehandling inden for salgsorganisationen, vil hver af parterne miste muligheden for selvstændigt at markedsføre produkterne i visse dele af fællesmarkedet, hvilket ville have været muligt, hvis de optrådte hver for sig; den omstændighed, at SOPELEM og Vickers afstår fra at søge at optage ordrer i de lande, hvor Nachet eller Vickers har fået overdraget eneforhandlingen, vil således påvirke intensiteten i konkurrencen mellem deres mærkeværer i disse lande; antallet af aktive leverandører af de pågældende mikroskoper er blevet reduceret i hver af de ovenfor nævnte dele af fællesmarkedet; SOPELEMs og Vickers' produkter vil således i hver af disse dele af fællesmarkedet blive markedsført af én og samme leverandør, nemlig Nachet eller Vickers; dette formindsker forbrugernes valgfrihed og svækker deres forhandlingsposition.

3. På baggrund af den eksisterende konkurrence på det omhandlede markedsområde, hvor der er en række store og betydningsfulde producenter af disse mikroskoper (se afsnit I, stk. 1), som driver virksomhed inden for fællesmarkedet, er virkningen af konkurrencebegrænsningen begrænset, men dog mærkbar, selv om betydningen af den i visse henseender først kan vurderes rigtigt efter nogen tid. Hverken SOPELEM eller Vickers er blandt disse store producenter af mikroskoper, men de er begge økonomisk og teknisk set betydningsfulde selskaber, der nu har etableret et samarbejde med hensyn til forskning og udvikling samt forhandling af mikroskoper, som også indebærer en standardisering af enkeltdele og en specialiseret opdeling af produktionen af disse instrumenter, for hvilke de begge har store markedsandele på deres hjemmemarked.

4. Aftalen er indgået mellem konkurrerende foretagender i to forskellige medlemsstater, og disse foretagender har hidtil optrådt uafhængigt af hinanden på de forskellige markeder inden for Fællesskabet. Aftalen omfatter forskning og udvikling samt distribution af produkter, der er fremstillet i forskellige medlemsstater, og disse produkter kan indgå og indgår i handelen mellem disse stater. Nachet og SOPELEM afskæres fra aktivt at markedsføre deres produkter i Irland og Det forenede Kongerige. Vickers afskæres ligeledes fra at markedsføre sine produkter i de medlemsstater, som er beliggende på det europæiske fastland. Markedsføringen vil således foregå på en anden måde og udgå fra andre steder end tilfældet ville have været, hvis den fælles distributionsordning ikke var etableret.

Aftalen påvirker derfor handelen mellem medlemsstater, eftersom den direkte vil påvirke handelen mellem dem.

5. Aftalen er omfattet af traktatens artikel 85, stk. 1.

III. Anvendelse af artikel 85, stk. 3

I henhold til traktatens artikel 85, stk. 3, kan bestemmelserne i artikel 85, stk. 1, erklæres uanvendelige på enhver aftale eller samordnet praksis mellem virksomheder, som bidrager til at forbedre produktionen eller fordelingen af varerne eller til at fremme den tekniske eller økonomiske udvikling, samtidig med at de sikrer forbrugerne en rimelig andel af fordelen herved, og uden at der:

a) pålægges de pågældende virksomheder begrænsninger, som ikke er nødvendige for at nå disse mål;

b) gives disse virksomheder mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer.

1. Det tekniske samarbejde og udvekslingen af forskningsekspertise og know-how vil sætte både SOPELEM og Vickers i stand til at udvikle og opretholde et endnu

mere omfattende og teknisk avanceret udvalg af mikroskoper, end de har kunnet tilbyde inden aftalens indgåelse, fordi de kan undgå sideløbende at udføre det samme forsknings- og udviklingsarbejde og kan koncentrere sig om de områder, hvor de hidtil havde opnået de bedste resultater. Men samtidig vil deres viden om forsknings- og teknisk ekspertise ikke blive mindsket, idet de løbende vil blive informeret om de erfaringer, den anden aftalepart har gjort.

I forbindelse med den specialiserede opdeling af produktionen vil de ydermere være i stand til at koncentrere sig om fremstilling af de mikroskoper og tilbehør; som deres ekspertise, tekniske kunnen og udstyr er bedst egnet til.

Standardiseringen af de forskellige enkeltdele til parternes mikroskoper vil øge muligheden for at udskifte disse enkeltdele med hinanden, og vil sætte parterne i stand til at spare omkostninger, fordi de kan undgå at have identiske indretninger, identisk værktøj og identiske maskiner til fremstilling af de samme enkeltdele.

Desuden skal der tages hensyn til, at SOPELEM helt ville have opgivet produktionen af mikroskoper, hvis aftalen med Vickers ikke var blevet indgået. Grunden hertil var, at man anså udgifterne til forskning og udvikling for at være for høje til, at denne mindre del af SOPELEMs virksomhed kunne give et rimeligt udbytte. Aftalen har derfor bidraget til at bevare en konkurrent på markedet for mikroskoper og gør det sandsynligt, at SOPELEM i fremtiden vil have en stærkere stilling på markedet som en uafhængig producent.

På grund af muligheden for et øget og mere omfattende udvalg af mikroskoper samt specialiseringen giver aftalen endvidere hver af parterne mulighed for at forbedre sin tekniske kunnen, og dermed forbedrer den deres respektive konkurrencemæssige situation efter aftalens ophør. Den bidrager således til at forbedre produktionen og til at fremme den tekniske udvikling.

2. Det i aftalen fastsatte distributionssystem må antages at sætte SOPELEM, Vickers og Nachet i stand til at forøge omsætningen, særlig på den anden parts område som følge af adgangen til at udnytte den andens salgs- og distributionsnet, som vil være mere effektivt og mere indstillet på forholdene på dette særlige marked.

På baggrund af de meget små markedsandele, som parterne har erhvervet uden for deres hjemmemarkeder, var omkostningerne ved at opretholde et effektivt og tilfredsstillende uafhængigt salgsnet i de forskellige medlemslande uforholdsmæssigt høje.

Det ved aftalen etablerede fælles salgssystem reducerer disse omkostninger, idet parterne ikke vil være nødt til at oprette eller opretholde individuelle, konkurrerende distributionsnet i de samme lande.

Samtidig vil det fælles salgssystem blive mere effektivt, fordi den forhandler, der er udpeget for de forskellige lande, vil være den, der tidligere havde det bedste salgsnet og de bedste forretningsforbindelser på den del af markedet.

Endvidere vil den service efter salget, som ifølge aftalen udføres af forhandleren, blive mere rationel, fordi parterne undgår bekostelige sideløbende serviceorganisationer i de samme lande.

Aftalen medfører, at begge parters instrumenter vil være til stede samtidigt på andre markeder end deres sædvanlige, hvilket vil give forbrugerne lejlighed til at se dem sammen. Dette var ikke tilfældet før aftalen.

Aftalen bidrager derfor også til at forbedre fordelingen af de pågældende varer i fællesmarkedet.

3. Det tekniske samarbejde vil sætte både SOPELEM og Vickers i stand til at tilbyde et mere tilfredsstillende udvalg af mikroskoper og serviceydelser, hvilket er vigtigt for præcisionsinstrumenter. Besparelserne som følge af sammenlægningen af deres distributionsnet samt som følge af specialiseringen og koncentrationen af deres forsknings- og udviklingsarbejde vil yderligere sætte begge parter i stand til at levere sådanne instrumenter og yde service efter salget til lavere omkostninger end før aftalens indgåelse. Det forhold, at der i fællesmarkedet findes flere teknisk avancerede, større og økonomisk stærkere konkurrenter, vil medføre, at i det mindste en stor del af fordelene i form af nedsatte omkostninger vil tilfalde forbrugerne. Det tekniske samarbejde, standardiseringen af parternes instrumenter og den efterfølgende mulighed for at udskifte visse dele og andet tilbehør til de pågældende instrumenter med hinanden vil også gøre det muligt for forbrugerne at drage større nytte af disse instrumenter uden at måtte imødese ellers forhøjede købsomkostninger, fordi de kan anvende mere tilbehør og flere dele fremstillet af SOPELEM og Vickers i forbindelse med de standardiserede instrumenter.

Som følge af de vigtigste konkurrenters konkurrenceevne, økonomiske styrke og produktionskapacitet må

SOPELEM og Vickers nødvendigvis afgive de økonomiske fordele til forbrugerne, og disse får derfor fordel af aftalen.

4. Aftalen indeholder ingen begrænsninger, som ikke er nødvendige for at nå de ovennævnte mål.

Teknisk samarbejde, samordningen og udvekslingen af ekspertise på forsknings- og udviklingsområdet er nødvendigt, for at SOPELEM og Vickers kan opretholde et tilstrækkeligt omfattende og fortsat konkurrencedygtigt udvalg af mikroskoper til rimelige omkostninger, som er konkurrencedygtige, især over for deres japanske konkurrenters, og også for at disse virksomheder kan opretholde og udvide deres stilling på markedet, hvilket kunne føre til forøget konkurrence på dette varemarked. Disse ordninger var også nødvendige, for at SOPELEM kunne fortsætte som udviklingsenhed og producent af mikroskoper.

På grund af deres små markedsandele og ikke særligt konkurrerende produkter havde parterne fundet det vanskeligt at opnå tilstrækkeligt salg til at gøre et teknisk sufficient, uafhængigt distributionsnet udenfor deres traditionelle markeder økonomisk.

Derfor og med henblik på fuldt at udnytte fordelene ved det tekniske samarbejde har det været nødvendigt for parterne også at samarbejde i deres salgs- og distributionsarbejde og samtidig sikre sig, at forhandleren teknisk set var i stand til at påtage sig fordeling og service efter salget for selv de mest komplicerede instrumenter.

Nachet er blevet udpeget som eneforhandler i fællesskabslandene på fastlandet, hvor dette selskab også havde det bedste net inden aftalens indgåelse. Af samme grund er Vickers blevet udpeget som eneforhandler i Irland og Det forenede Kongerige. Dette system er imidlertid meget fleksibelt, idet Vickers midlertidigt tager sig af fordelingen i Forbundsrepublikken Tyskland, hvor dette selskab havde bedre forretningsforbindelser end den anden part.

Desuden er det nødvendigt med fælles salg og fordeling for SOPELEM og Vickers ikke alene for at bevare deres nuværende stilling på markedet, men især for at skabe det kommercielle grundlag for at trænge ind på og udvide forretningsaktiviteten i de dele af fællesmarkedet, hvor deres individuelle og endog samlede stilling er ubetydelig, og hvor tyske og særlig japanske konkurrenter til stadighed har forøget deres markedsandele.

Distributionssystemets begrænsende virkninger for konkurrencen mellem mærkevarer og konkurrencen mellem SOPELEM og Vickers' mærkevarer vil være minimal og vil blive udlignet af fordelene ved dette distributionssystem, fordi de to parters mikroskoper i langt højere grad er komplementære end konkurrerende, og fordi mikroskoperne som sådan ikke udskiftes med hinanden, i hvert fald ikke når man er kommet over det elementære niveau, skønt nogle af delene i dem kan udskiftes med hinanden; det er heller ikke forbrugernes opfattelse, at dette er tilfældet. Ydermere bruges mikroskoperne af universiteter, hospitaler, forskningsinstitutter og forskningsafdelinger i industrien, som alle er teknisk kompetente og i stand til at vurdere de tilbudte instrumenter og vælge det, der har den nødvendige kvalitet og imødekommer deres særlige behov uanset instrumentets navn.

Under den af Kommissionens foretagne undersøgelse har parterne forklaret, at de på grund af forskelle i deres andre aktiviteter ikke planlægger nogen udvidelse af deres samarbejde ud over samarbejdet vedrørende mikroskoper i henhold til aftalen, og en sådan udvidelse ville rent faktisk også være vanskelig på grund af en række forskelligheder i deres produktion, især af våbenudstyr.

Det skal også bemærkes, at de to selskaber ikke afholdes fra at gennemføre individuel forskning og udvikling. Desuden vil de være frit stillet med hensyn til at udnytte forsknings- og udviklingsresultaterne; dette gælder både deres egne og den anden parts resultater, og der er ingen begrænsninger efter aftalens udløb.

Alle de bestemmelser i aftalen, som sætter parterne i stand til at fremkalde den ovenfor beskrevne situation, har derfor været nødvendige for at sikre de virkninger, parterne har tilsigtet.

5. Det forhold, at hverken SOPELEM eller Vickers, skønt de er store selskaber, er blandt de største fabrikanter af mikroskoper, som driver virksomhed i fællesmarkedet, og det forhold, at deres konkurrenter på dette område er talrige og store, og at flere af dem besidder markedsandele (dette gælder især de tyske og japanske fabrikanter), der er langt større end SOPELEMs og Vickers' andele, ikke alene deres individuelle andele, men også deres samlede andel selv i deres respektive hjemlande, samt især de tyske og japanske producenters stilling, modvirker en situation, hvor SOPELEM og Vickers kunne udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer.

6. Alle de nødvendige betingelser for en beslutning i henhold til artikel 85, stk. 3, er derfor opfyldt.

IV. Anvendelse af artikel 6, stk. 1, og artikel 8, stk. 1, i forordning nr. 17/62

1. Aftalen trådte i kraft den 17. april 1975 og anmeldtes den 26. februar 1976. I henhold til artikel 6, stk. 1, i

forordning nr. 17/62 kan en beslutning i henhold til artikel 85, stk. 3, ikke have virkning fra et tidspunkt, der ligger forud for anmeldelsesdagen. Denne beslutning kan derfor have virkning fra 26. februar 1976.

2. I betragtning af den tid, det tager at udvikle nye instrumenter på dette område, bør beslutningens gyldighedsperiode, der skal fastsættes i henhold til artikel 8, stk. 1, i forordning nr. 17/62, være lang nok til, at aftalen kan give resultater. I denne henseende synes et tidsrum af 5 år at være rimeligt. Denne periode skulle også være lang nok til at frembringe de af parterne håbede konkrete resultater.

3. I betragtning af de pågældende virksomheders samlede styrke på markedet samt arten af de konkurrencebegrænsninger, der hidrører fra aftalen, bør Kommissionen have mulighed for at bedømme udviklingen på markedet for de pågældende varer efter aftalens indgåelse.

SOPELEM, Vickers og Nachet bør derfor pålægges en forpligtelse til hvert år at aflægge beretning til Kommissionen om deres virksomhed på dette område i hele beslutningens gyldighedsperiode. Den første beretning skal imidlertid først aflægges efter udløbet af aftalens første treårsperiode.

Disse beretninger skal give Kommissionen alle de oplysninger, der er nødvendige for at bedømme, hvorledes aftalen fungerer, dens praktiske resultater og dens virkninger på det relevante marked, især med hensyn til opretholdelsen af effektiv konkurrence inden for Fællesskabet —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Bestemmelserne i artikel 85, stk. 1, i traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab erklæres herved i henhold til samme traktats artikel 85, stk. 3, uanvendelige på den aftale, der den 17. april 1975 blev indgået mellem Société d'optique, précision, électronique et mécanique (SOPELEM) SA, Vickers Ltd og Microscopes Nachet SA.

Artikel 2

Denne beslutning har virkning fra den 26. februar 1976 og gælder indtil den 26. februar 1981.

Artikel 3

De i stk. 1 nævnte virksomheder skal hvert år inden udgangen af februar fremsende en rapport til Kommissionen vedrørende det forudgående år. Den første af disse beretninger skal fremsendes inden udgangen af april 1978 og skal vedrøre perioden fra den 17. april 1975.

Disse rapporter skal indeholde detaljerede oplysninger om:

a) de praktiske resultater af parternes samarbejde og udveksling af ekspertise vedrørende forskning og udvikling af de af aftalen omfattede instrumenter;

b) udviklingen med hensyn til hver af virksomhedernes produktion, salg og markedsandele i hver af medlemsstaterne for så vidt angår hvert af disse instrumenter;

c) udviklingen med hensyn til handelen mellem medlemsstaterne med disse instrumenter, især i de medlemsstater hvor parternes salg forud for aftalen var minimalt;

d) prisbevægelserne, særlig med hensyn til de priser, der forlanges af virksomhederne for de af aftalen omfattede instrumenter;

e) enhver ændring af aftalens karakter eller udvidelse af samarbejdet mellem parterne til andre områder.

Artikel 4

Denne beslutning er rettet til følgende virksomheder:

— Société d'optique, précision, électronique et mécanique (SOPELEM) SA, Levallois-Perret,
— Vickers Ltd, London,
— Microscopes Nachet SA, Levallois-Perret.

Udfærdiget i Bruxelles, den 21. december 1977.

På Kommissionens vegne

Raymond VOUEL

Medlem af Kommissionen